

EKONOMİST KİMDİR

WILLIAM C. FREUND

Bugün içinde yaşadığımız çağa «Ekonomistler çağı» demek haksızlık olmayacaktır. Bir nesil ömründen biraz fazla bir zamanda Amerika Birleşik Devletlerinde ekonomistler hem Hükümet çevrelerinde, hem endüstri ve ticarette çok önemli ve tesirli pozisyonlara ulaşmışlardır.

Fakat ekonomistler gerçekten ne yaparlar?

Pek çok kere partilerde bu nitelikte sorularla karşılaşmışım.

«Hangi görevde bulunuyosunuz?»

«Ekonomistim.»

«Oh.»

Bazen bundan sonra rahatsızlık verici bir sessizlik olmaktadır ki bunun eğlendirici ve açık bir görev tanımı yapılarak doldurulması beklenmektedir. Çoğu kez karşı şahıs konuyu değiştirmektedir. Hava durumu hakkında konuşmak bir ekonomistin rolü hakkında konuşmaktan daha kolay olmaktadır. «Ben bir ekonomistim» cümlesine bir diğer tepki de oyun arkadaşı tarafından «Ekonomist babasının ne tip bir doktor olduğu» sorusuna muhatap olan bir küçük kızın hikâyesidir. Küçük kızın bu soruya cevabı ise şöyle olmuştur: «Babam hiç kimseye faydası olmayan doktorlardandır.»

Bu cevaptan öyle anlaşılıyor, küçük kızın babası bütün enerjisini ve kendisini ekonomi prensipleri ve kuramını öğrenip öğretmeğe hasreden tam bir ekonomisttir. Fakat pekçok ekonomist büyük bir faydacılığa yönelmektedir. Tipik bir Amerikan ekonomisti (kuramsal bir ekonomist olduğu inancını ortadan kaldırmak üzere) işletme ve hükümet sorunlarına ekonomik kuram ve prensipleri uygulayarak çalışmaktadır.

Pratikte bir ekonomist, danışman, gazeteci, plânlamacı, politika saptayıcı,

pazarlama uzmanı, güvenlik analizcisi veya mali müşavirlik yapabilir. Ancak ne isim altında görev yaparsa yapsın, görevi esas olarak direktörünü en yeni ekonomik gelişmeler hakkında haberdar etmek ve kendi kuruluşunun geliştirilmesi, günlük sorunlara çözüm getirilmesi için ekonomik prensiplerin uygulanmasını sağlamaktır.

O, Hükümet seviyesinde, kamu hizmetlerinde, başlıca işsizlik, enflasyon, gelişme, uluslararası ekonomik politika ve diğer bir ulusun veya bir grup ulusun ekonomik dengesini sağlayacak konularla ilgilenecektir.

Özel sektörde ise fiyatlar, ücretler, yatırımlar, hammadde temini, işgücü, Hükümetin ekonomik politikası, şirketin gelişmesi ve kârının artmasını sağlayacak konularla ilgilenecektir.

Modern işletme ve hükümet işlerinin karmaşıklığı ile uğraşabilmesi için bir ekonomist analizci bir zekâya, geçmiş trendleri ve devreleri algılayabilecek, yorumlayabilecek genel bir görüş açısına, istatistikî ve matematiksel teknik bilgiye ve dinamik gelişmeleri öngörebilme ve uyabilme niteliğini verecek bir eğitime sahip olmalıdır. Pek çok ekonomist sorunlara esaslı ve değerli çözüm yolları getirmektedir. Bilgileri ve öğrenimleri onlara alternatif çözüm yollarına fiyat ve fayda açılarından yaklaşımlarını sağlamak olanağı vermektedir. Eğitimleri sayesinde optimum çözüme ulaşma yöntemlerini değerlendirmeye yönelmektedir. Fakat tavsiyelere ulaşma metodları maalesef çok farklı olmaktadır.

Bazı ekonomistler kendilerinin veya başkalarının yargı ve tecrübelerine dayanan faydacı yönelimleri kullanmaktadır. Diğerleri özellikle kuramsal teknikler üzerine ağırlık vermekte, kısmen matematik-

matematik denklemlerle ifade ederek analizi kolaylaştırmaktadır.

Yeni nesil ekonomistler Hükümet ve yönetim sorunlarına matematik bilimlerin uygulanması yönünde eğitilmektedir. En yeni ekonomi literatürü matematiksel denklemler ve formüllerle doludur. Bunlar eski ekonomistlere saçma ve lüzumsuz soyutlamalar gibi gözükmektedir.

Matematiksel ekonomiste göre ise bu yolla ekonomi subjektif yargılardan, sınırlı deneylerden ve bir insan beyninin uğraşabileceği az sayıdaki değişkenlerden uzaklaşabilir. Ayrıca deneylerin sayısal gözlemlere aktarılabilme özelliği de ortaya çıkmaktadır. Fakat ekonomik proses analizinde kuramsal yaklaşımların (örneğin, Keynes'in milli gelir kuramı veya Şikago Ekol'unun paranın rolü kuramı) geliştirilmesi, aynı oranda ekonomistin rolünü de artırmaktadır.

Bazı ekonomistler insanlığı zenginleştiren faktörler olarak üretim, dağılım, tüketim gibi temel konuların analizini yaparken, diğer ekonomistler de bu konuların günlük hayatımızdaki etkileriyle uğraşır. Uygulamada özel sektör ekonomistleri daha değişik hususlarda faaliyette gösterirler. Çoğu kez ekonomist, yöneticisinin fikrini, görüşünü politikasını savunan bir avukattır. Oysa ki pek çok ekonomist esas görevlerinin belirli bir politikanın veya kararın, kamu oyuna karşı savunusunu yapmak olmadığını, bunu avukatların yapması gerektiğini, profesyonel bir Ekonomistin ise ilk planda karar alma projesine katkıda bulunması gerektiğini savunmaktadırlar.

Pek çok kamu kuruluşunda veya özel kuruluş idare heyetlerinde veya yüksek yönetici kadrolarında görev yapan ekonomist sayısının artması da bu hususu belirginleştirmektedir. Amerikan Ekonomi Birliğinin 18.000 civarında üyesi mevcuttur.

Ancak bu meslek grubunda sayısız şekilde pratik eğitim görmüş veya kendi kendini geliştirmiş ekonomistler mevcuttur. Maalesef ekonomistlik tescilli bir meslek olmadığı için, kendisini ekonomist olarak tanıtan herkesin belli bir

eğitim düzeyinden geçmiş olması gerekmektedir. Meslek nispeten gençtir. Araçlar belirsizdir. Bu yöndeki tahminler karmaşıktır.

Amerika Birleşik Devletlerinde kamu oyu ekonomik tahmin yapanlardan haberdardır. Bunlardan çoğunlukla gazetelerin ekonomi sayfalarında bahsedilmekte, mesleklerinin önde gelen elemanlarından olmaktadır. İleriye dönük tahminlerde bulunmak ekonomistlerin tehlikeli görevlerindedir, özellikle tahminler kısa vadeli ise halk çok rahatlıkla öngörülen fikirleri hatırlıyacaktır. Çoğunlukla iş adamları tahminler etrafına örülen çitlerden şikâyet etmektedir. Şunu unutmamalıdır ki zayıf ümitler hiç bir zaman gerçekçi olamaz. En iyi şekilde bir ekonomist emin olmaktan ziyade ihtimaller çerçevesinde tahminlerde bulunabilir.

Ekonomistlerin en değerli görevlerinden bazıları iş koşullarına ilişkin tahminler değil, iş sorunlarının analizine ilişkin olanlardır. Gittikçe gelişen, karmaşık teknolojik dünyamızda ekonomist endüstride veya bir şirkette gelişmelerin analizini yaparak, alternatif hareket ihtimallerini değerlendirerek, gelecek için yeni tahminler yaparak faydalı olmaktadır.

Hükümet politikasının veya bir şirket politikasının tespitinde bir ekonomistin rolünün büyüklük derecesi üzerine tartışmalar devam etmektedir. Onların neler yapabileceği hususunda yanlış yorumlar yapılmaktadır. Fakat Toplumun en zor sorunlarına çözüm yolları getirmeleri nedeniyle de kendilerine karşı talep gitkçe artmaktadır.

Pek az meslek için bu denli leyh ve aleyhte hususlar ortaya çıkmaktadır. Herhalde yakın gelecekte yine bir kokteyl partide aşağıdaki gibi bir konuşmanın geçme olanağını düşünmek hayalci bir tutum olmasa gerektir;

«Ne görevde bulunuyorsunuz?»

«Ekonomistim.»

«Ah.»

ECONOMIC IMPACT'ten
Çeviren: ÜLKER HAZNEDAR

Bir dahinin heyecanında felsefe, şiir, bilim ve hayal gücü olur.

ISAAC D'ISRAELI